

FILMATISERINGER

- ELEVARK

Foto: 'Valhalla' (1986) / Metronome Productions, 'Intet' (2022) Bo Bilstrup / Film & Lydholm, 'Valhalla' (2019) / Profile Pictures

Fag: Dansk

Niveau: 7.-9. klasse

Formål

I skal arbejde med at:

- Undersøge, hvordan man laver en filmatisering af en bog eller fortælling.
- Sammenligne filmatiseringer med den oprindelige bog/fortælling.
- Vurdere forskelle og sammenligne forskellige filmatiseringer.
- Analysere **filmsccener** og sammenligne dem med bogafsnit.
- Undersøge, hvordan **karakterer** i fortællinger kan ændre sig i forskellige tiders filmatiseringer.

I skal arbejde med værkerne 'Intet' og 'Valhalla'.

God fornøjelse.

1. Hvad er en filmatisering?

- Lav en liste med filmatiseringer, I har set.
- Hvilke af dem har I også læst bogen til?
- Hvad var godt i de filmatiseringer, I også har læst? Hvad var dårligt eller skuffende?
- Var det de samme ting, der var skuffende i de forskellige filmatiseringer?
- Hvad er den bedste filmatisering, I har set? Hvorfor?
- Hvad er den dårligste filmatisering, I har set? Hvorfor?
- Hvilke forskelle er der på at læse en bog og se en film?
- Er det bedst at læse bogen først og se filmen bagefter? Eller omvendt?

FILM

Handling

- Skal en film *altid* følge bogens handling?
- Hvorfor tror I, at handlingen nogle gange bliver lavet om?

Personer

- Skal der altid være de samme **personer** med i filmen som i bogen?
- Må man lave om på personernes navne?
- Må man lave om på personernes måde at være på?
- Hvorfor tror I, at personerne nogle gange bliver lavet om?

Følelser og tanker

- Hvordan kan man lave en *jeg-fortæller* i en filmatisering? Hvilke **filmiske virkemidler** kan man bruge?
- Hvordan kan man vise personers tanker i en filmatisering?
- Hvordan kan man vise en persons følelser i en filmatisering?

2. Intet**Opgaver – når I har læst bogen**

Gå sammen i grupper på tre, og tal om:

- Hvad kunne være svært at filmatisere? Hvorfor?
- Hvad ville I ændre, hvis I skulle filmatisere bogen? Hvorfor?

Gennemgå jeres svar fælles i klassen.

Opgaver – når I har set filmen

Løs følgende opgaver i små grupper, og gennemgå jeres svar i klassen.

- Hvad er ens i bog og film? Hvad er lavet om? Brug denne tjekliste:
 - Tid
 - **Sted**
 - **Personer**
 - Handling
 - **Genre**
 - Andet
- Tal om de vigtigste ændringer. Hvorfor tror I, de er lavet?
- Er ændringerne gode eller dårlige? Hvorfor?
- Er filmen samme genre og stil som bogen?
- På hvilke måder er filmen blevet opgraderet i tid?
- Har filmen fokus på filosofi eller pubertet? Begrund jeres svar med eksempler fra handlingen?
- Giv en vurdering af filmatiseringen på 1-5 stjerner, og begrund.

Sammenligning af bog og film

Sofies mødning

Læs kapitel XIII, og se [klip 1](#).

Svar på:

- Hvad er de vigtigste forskelle mellem bogens kapitel og [scenen](#) i filmen?
- Hvilke [filmiske virkemidler](#) er brugt for at gøre scenen mere dramatisk?
- Virker filmscenen bedre eller dårligere end bogens afsnit? Hvorfor?
- Hvad kan være årsagen til, at instruktør og medforfatter Trine Pii har lavet scenen anderledes?
- Skriveopgave: Skriv filmscenen om til et afsnit i bogen (maks. 10 linjer).

Jesus på korset

Læs kapitel XIV, og se [klip 2](#).

Svar på:

- Hvad er de vigtigste forskelle mellem bogens kapitel og [scenen](#) i filmen?
- Hvilke [filmiske virkemidler](#) er brugt for at gøre scenen mere dramatisk?
- Virker filmscenen bedre eller dårligere end bogens afsnit? Hvorfor?
- Hvad kan være årsagen til, at instruktør og medforfatter Trine Pii har lavet scenen anderledes?

Filmens slutning

Filmens slutning er næsten den samme som bogens – med en mindre ændring i formuleringen af Agnes' ord:

"Og selv om jeg ikke kan forklare hvad det er, så ved jeg at der er noget der har betydning. Og jeg ved, at betydningen skal man ikke spørge med. Vel, Pierre Anthon? Vel?"

(Bogen, kapitel XXVI)

"Selvom jeg ikke kan forklare det, så ved jeg, at der er noget, der betyder noget. Og betydningen skal man ikke spørge med. Skal man vel? Skal man?"

(Filmen)

Svar på:

- Hvilken forskel gør denne ændring i formuleringen?
- Hvem handler bogen mest om: Pierre Anthon eller Agnes og Sofie? Er der samme fokus i filmen?

Ord og billeder 1

Da Pierre Anthon forlader klassen, lader han døren stå på klem, og Agnes begynder at tænke. Det er beskrevet på denne måde i kapitel II:

"Døren smilede. Det var første gang jeg så den gøre det. Pierre Anthon efterlod døren på klem som et grinende gab der kunne opsluge mig med ude, hvis jeg lod mig friste til at følge efter. Smilede til hvem? Til mig, til os. Jeg så rundt i klassen, og den ubekvemme stilhed fortalte mig at de andre også havde bemærket det.

Vi skulle blive til noget.

Noget var lig nogen, og det var ikke noget der blev sagt højt. Det blev heller ikke sagt lavt. Det var bare noget der lå i luften eller tiden eller i plankeværket omkring skolen eller i vores hovedpuder eller i de kæledyr, der efter endt tjeneste var forlagt til at samle støv på lofter og i kældre. Jeg vidste det ikke. Pierre Anthons smilende dør fortalte mig det. Jeg vidste det stadig ikke med hovedet, men nu vidste jeg det.

Jeg blev bange. Bange for Pierre Anthon.

Bange, mere bange, mest bange."

(Citeret efter 'Intet' 2. udgave, 5. oplag, 2019)

Læs citatet, og se [klip 3](#).

Tal om:

- Hvordan er forventningen "Vi skulle blive til noget" vist i filmen? Hvorfor på den måde?
- Hvilke **filmiske virkemidler** viser Agnes' tanker og overvejelser i filmen?
- Er den "smilende dør" med i filmen?
- Er tre-remsen – "Bange, mere bange, mest bange" – med?
- Er den "ubekvemme stilhed" med?
- Hvorfor tror I, at afsnittet er lavet om?
- Synes I, at **scenen** virker lige så godt som bogens ord? Hvorfor/hvorfor ikke?

Gå sammen i små grupper, og tal om, hvordan man kunne have lavet scenen anderledes, så de sproglige billeder blev tydeligere. Lav et lille **storyboard** til jeres forslag.

Ord og billeder 2

Mange andre steder i bogen er der tre-remser, som fx:

- Fred. Mere fred. Gravfred.
- Sejren er sød. Sejren er. Sejren.
- Ikke noget. Ingenting. Intet.

Gå sammen i små grupper:

- Diskutér, hvorfor disse ikke er med i filmen?
- Find et-tre afsnit i bogen, hvor der er tre-remser. Hvordan kunne man have lavet remserne med **filmiske virkemidler**? Lav et storyboard til jeres forslag, og film det/dem, fx med en iPad eller smartphone.

Interview

Se [interviewet](#) med instruktør og manuskriptforfatter Trine Piil.

Gå sammen i mindre grupper og tal om:

- Hvad er de vigtigste tanker, som Trine Piil gjorde sig om filmatiseringen?
- Hvilke begrundelser giver hun på det øgede fokus på sex? Er I enige i hendes betragtninger om ungdommen i dag?
- Hvorfor synes Trine Piil, at det har været en svær film at lave? Er hendes svar de samme som jeres svar, fra før I så filmen?
- Er I enige i Trine Piils valg? Hvorfor/hvorfor ikke?

3. Valhalla

Sammenligning af anslag

Læs indledningen til [tegneserien](#) 'Valhalla: Ulven er løs'.

Se derefter [klip 1](#) og [klip 2](#).

(OBS. Ikke med i uddraget: Røskva har i alle tre udgaver skjult sig i vognen for at komme med til Valhalla).

Gå sammen i grupper på tre, og svar på:

1. Hvad er de vigtigste forskelle og ligheder mellem de tre udgaver?
2. Lav korte sammenlignende personkarakteristikker af figurerne i de tre værker:
 - Thor
 - Loke
 - Røskva
 - Tjalfe
 - Forældrene
3. Hvordan er forholdet mellem Loke og Thor i de tre udgaver?
4. Hvordan er forholdet mellem Røskva og Tjalfe i de tre udgaver?
5. Hvilke roller spiller de forskellige [personer](#) for handlingen i de tre udgaver?
6. Hvem er den/de vigtigste?
7. Hvilke [filmiske virkemidler](#)* er der brugt til at vise magien i gedens genoplivning?
8. Hvilke filmiske virkemidler* er der brugt til at vise magien i regnbuen Bifrost?
9. Hvordan er [farver](#) og [billedopbygning](#) brugt til at understrege personernes kendetegn i tegneserien? Hvilke filmiske virkemidler* er der brugt til det samme i de to filmudgaver?
10. Hvordan er farver og billedopbygning brugt til at gøre gudernes ankomst dramatisk i tegneserien? Hvilke filmiske virkemidler* er der brugt til det samme i de to filmudgaver?
11. Hvordan er farver og billedopbygning brugt til at vise magtforholdet mellem guder og mennesker i tegneserien? Hvilke filmiske virkemidler* er der brugt til det samme i de to filmudgaver?
12. Hvilke forskelle på de to film kan skyldes, at den nyeste er lavet 33 år efter den første?
13. Hvilken af de to filmudgaver synes I, er den mest vellykkede? Hvorfor?

*Kom ind på fx [beskæring](#), [synsvinkel](#), [perspektiv](#), [lys](#), [underlægningsmusik](#) og [lyd](#).

Myterne bag 'Ulven er løs'

Tegneserien 'Valhallas' 15 albums bygger på gamle myter om de nordiske guder, og de er derfor allerede bearbejdet af forfatter Peter Madsen og hans hold. [Anslaget](#) i 'Ulven er løs' bygger på både Den Ældre Edda og Den Yngre Edda.

Opgaver

Læs historien fra *Den Yngre Edda* og Peter Madsen-citatet om tegneserien herunder og på næste side.

Gå sammen i grupper på tre, og svar på:

1. Hvilke beskrivelser fra Edda er med i tegneserien og de to filmatiseringer?
2. Hvem er [hovedpersonen](#) i fortællingen fra *Den Yngre Edda*? Hvem er hovedpersonen i de tre nye udgaver? Hvorfor er der forskel?
3. Hvorfor knækker Tjalfe benet i de tre nyere udgaver af historien? Hvorfor har Peter Madsen valgt denne forklaring til forskel fra Edda?
4. Hvorfor tilgiver Thor bonden i Edda? Hvorfor tilgiver Thor bonden i de tre nyere udgaver af historien? Hvorfor har Peter Madsen valgt dette?
5. Er I enige i Peter Madsens valg i forhold til tegneseriens vinkel på den gamle historie? Hvad ville I eventuelt have lavet anderledes?

Peter Madsen om 'Ulven er løs'

"Vi havde bestemt os for, at børnene Tjalfe og Røskva skulle være en slags hovedpersoner i serien. Ikke sådan at Valhalla skulle handle om dem, men det var dem, der skulle opleve myterne som læsernes øjenvidner. Ligesom læserne var de jo også nye i gudernes verden og havde derfor brug for at få alt muligt at vide om det, de så. Derfor var det oplagt at indlede med myten om, hvordan børnene egentlig kom til Asgård. (...)

I myten er det begge børn, der bliver Thor tjenere som bod for, at Tjalfe knækker gedens ben. Vi øjnede dog muligheden for at bruge situationen til at fortælle noget om de forskellige personligheder: Thors temperament, Lokes evne til at snakke sig udenom – og Røskvas gåpåmod. Hun skulle selvfølgelig tage med til Asgård som blind passager."

(*'Valhalla: Den samlede saga 1'*, Carlsen 2010, side 79)

Den Yngre Edda (Gylfaginning, kapitel 44)

Denne Historie begynder med, at Agetor kørte med Bukkene for Vognen og sammen med ham kørte den As*, som hedder Loki*. Om Aftenen fik de Nattely hos en Bonde. Der slagtede Tor begge sine Bukke, hvorefter de blev flaaede og baaret til Kedelen. Da de var kogte, satte Tor og hans Ledsager sig til Nadver*. Tor indbød ogsaa Bonden, hans Kone og deres Børn til Bords med sig. Bondens Søn hed Tjalfi* og Datteren Råskva*. Saa lagde Tor Bukkehuderne udenfor Ildstedet og bød Bonden og hans Husfolk kaste Benene paa Huderne. Men Bondens Søn Tjalfi flækkede et Bukkelaarben med sin Kniv og trængte ind til Marven.*

Tor boede der om Natten. Men i det tidlige Daggry stod han op, klædte sig paa, tog og svang Hammeren Mjållnir og viede* Bukkehuderne. Da rejste Bukkene sig op, men den ene haltede paa Bagbenet. Det saa Tor og sagde, at Bonden eller hans Folk maatte have behandlet Bukkens Knogler skødesløst, thi han kunde se, at Laarbenet var brækket.*

Kort at fortælle: Enhver kan forstaa Bondens Skræk, da han saa, at Tors Bryn trak sig ned over Øjnene. Og ved det Glimt, der traf ham fra disse, følte han det, som skulde han falde for Blikket alene. Tor knugede Hænderne om Hammerskaftet, saa han fik hvide Knoer. Men, som man kunde vente, tryglede Bonden og hans Husstand inderligt om Naade og tilbød alt, hvad de ejede, som Sonebod*. Da Tor saa deres Rædsel, drev hans Vrede over, og han formildedes. Han udsonede* sig med dem paa den Maade, at han tog Børnene Tjalfi og Råskva med sig som sine Tjenestefolk, og de følger ham stadig siden.*

(Oversat af Thøger Larsen)

Ordforklaring

Agetor – Thor

As – Gud

Loki – Loke

Nadver – Aftensmad

Tjalfi – Tjalfe

Råskva – Røskva

Mjållnir – Mjølner (Thors Hammer)

Viede Bukkehuderne – Gjorde bukkehuderne hellige

Falde – dø

Sonebod – Erstatning/undskyldning

Udsonede – Sluttede fred

Loke og Thor i forskellige udgaver

Gennem tiden har der været mange forskellige udgaver af guderne Thor og Loke. Thor er oftest blevet vist som den stærke mægtige tordengud, som er krigerisk og impulsiv. Loke bliver oftest vist som både listig og veltalende, men med en forkærlighed for at skabe problemer.

Men i de senere år er billedet af guderne blødt mere op. I Marvel-filmene bliver Thor fremstillet som et følsomt muskelbundt, der ender som familiefar. Loke er biseksuel og har flydende kønsidentitet i både Marvel-tegneserien og Netflix-serien 'Ragnarok' (2020-2023).

Opgaver

- Tal kort om: Hvordan er Loke og Thor fremstillet i de to danske Valhalla-film?
- Lav en liste: Hvor mange forskellige film- og serieudgaver af Thor og Loke kender I? Find billeder eller klip af de forskellige udgaver på nettet. Hvis I ikke kender så mange, så prøv at lave søgninger på "Thor" og "Loki" på [filmdatabasen imdb](#). Se også [billeder](#).
- Tal om:
 - Hvilke forskelle og ligheder er der på de forskellige udgaver af Thor? Hvilke personlighedstræk er fremhævet? Hvilke kropslige træk?
 - Hvilke forskelle og ligheder er der på de forskellige udgaver af Loke? Hvilke personlighedstræk er fremhævet? Hvilke kropslige træk?
 - Undersøg, hvornår hver udgave af guderne er lavet. Hvad fortæller de forskellige udgaver af de to guder om den tid, de er lavet i? Hvad har været det "normale", og hvad har været tilladt set i forhold til:
 - Kropsideal?
 - Kønsroller?
 - Kønsidentitet?
 - Seksualitet?

